

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"МЕНЕДЖМЕНТ МІЖНАРОДНОГО
ТУРИЗМУ"**

**для студентів напряму підготовки
6.140103 "Туризм"
усіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри туризму.
Протокол № 9 від 17.06.2013 р.

Укладач Ястремська О. О.

P58   Робоча програма навчальної дисципліни "Менеджмент міжнародного туризму" для студентів напряму підготовки 6.140103 "Туризм" усіх форм навчання / укл. О. О. Ястремська. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 50 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних та семінарських занять, матеріали для закріплення знань (самостійну роботу, контрольні запитання), компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення навчальної дисципліни.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.140103 "Туризм" усіх форм навчання.

Вступ

Туризм став ознакою сучасного стилю життя, важливим елементом розвитку світової економіки, а також впливовим чинником міжнародних інтеграційних процесів. Туристична індустрія у наш час перетворилась у провідну галузь економіки. В Україні спостерігається постійний розвиток туризму, що виявляється у постійній зацікавленості іноземних туристів нашою державою та численними виїздами українських громадян за кордон. Український туризм повинен пройти інтенсивні модернізаційні процеси для адаптації до міжнародних стандартів. Вирішити це питання можуть висококваліфіковані кадри, підготовку яких необхідно здійснювати на принципах безперервності з урахуванням міжнародних стандартів та методик, що враховують специфіку українського ринку туристичних послуг. Міжнародний туризм відкриває нові можливості для надання послуг значній кількості споживачів, тому сучасні менеджери повинні мати професійні компетенції щодо управління міжнародними послугами у сфері туризму як переважним сучасним ресурсом підприємств. Сформувані такі компетентності дозволяє дисципліна "Менеджмент міжнародного туризму".

Навчальна дисципліна "Менеджмент міжнародного туризму" є варіативною навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" напряму підготовки 6.140103 "Туризм" для всіх форм навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 1401 "Сфера обслуговування"	За вибором	
Модулів – 1	Напрямок підготовки 6.140103 "Туризм"	Рік підготовки	
Змістових модулів – 1		4-й	5-й
Загальна кількість годин – 72		7-й	9-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 3.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр, спеціаліст	14 год	24 год
		Практичні, семінарські	
		16 год	20 год
		Самостійна робота	
		42 год	136 год
		Вид контролю	
Диференційований залік			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 71 %;

для заочної форми навчання – 32 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування у студентів системи професійних компетентностей з використання основ міжнародного туризму, методів його організації для ефективного господарювання на рівні основної ланки суспільного виробництва – підприємства; набуття необхідної сукупності теоретичних і практичних знань для вирішення конкретних управлінських завдань на сучасному етапі розвитку економіки.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

розглянути особливості організації міжнародного туристичного бізнесу;

виявити сутність та зміст міжнародного менеджменту в туризмі;
виявити функції, принципи та методи міжнародного менеджменту в туризмі.

"Менеджмент міжнародного туризму" – навчальна дисципліна, що вивчає інструментарій економічного обґрунтування й прийняття управлінських рішень у міжнародному туризмі з урахуванням мінливості зовнішнього середовища.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес управління наданням міжнародних туристичних послуг.

Предметом навчальної дисципліни є форми виявлення економічних законів і закономірностей розвитку міжнародного туризму, методи, механізми, методичні підходи та практичний досвід туристичних підприємств з надання туристичних послуг споживачам в сучасних умовах господарювання в Україні та за кордоном. Предмет пізнання становлять: теорія і практика господарювання туристичних підприємств, формування та надання туристичних послуг у сфері міжнародної діяльності; організація і ефективність міжнародної туристичної діяльності.

З метою найкращого засвоєння матеріалу студенти повинні до початку вивчення дисципліни опанувати знання і навички в галузі економіки туристичних підприємств, маркетингу, менеджменту, стратегічного управління, основними з яких є: система чинників ефективного функціонування підприємства, закономірності сучасного перебігу економічних і соціальних процесів, особливості реалізації економічних відносин, методи оцінювання витрат та результатів діяльності підприємства, чинники їх підвищення; а також вміти: розраховувати основні техніко-економічні показники діяльності підприємства, аналізувати та оцінювати їх динаміку, розробляти окремі плани діяльності туристичних підприємств за функціональними сферами, розраховувати кошториси підприємства, калькуляції туристичних послуг та маркетингових заходів, обґрунтовувати ціни на туристичні продукти на основі кошторисів та калькуляцій, а також впливу факторів зовнішнього середовища, систематизувати інформацію, яка необхідна для складання планово-економічної та звітної документації, приймати певні рішення щодо підвищення ефективності діяльності туристичного підприємства.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання

винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

місце та роль менеджменту міжнародного туризму в загальній системі управління туристичним підприємством;

зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на менеджмент міжнародного туризму;

міжнародні тенденції розвитку менеджменту міжнародного туризму;

характеристику і елементи моделей менеджменту міжнародного туризму;

економічні та правові засади управлінської діяльності у сфері міжнародного туризму;

етапи формування і просування міжнародних туристичних послуг;

механізм функціонування міжнародних організації у сфері туризму;

основні особливості інтеграційних процесів у сфері туризму;

стилі управління туристичними підприємствами та їх персоналом у сфері міжнародного туризму;

особливості прийняття рішень у сфері міжнародного туризму;

види організаційних культур, сутність корпоративної соціальної відповідальності та напрями її забезпечення і підвищення в туризмі;

механізми розміщення, харчування та організаційних процедур прийняття туристів в процесі надання міжнародних туристичних послуг;

організацію системи франчайзинга в туристичній готельній індустрії;

основні моделі менеджменту в міжнародному туризмі щодо створення та підтримки гостинності;

особливості підписання контрактів на рівні підприємств у сфері міжнародного туризму;

вміти:

формуванню статистичну звітність туристичних підприємств щодо міжнародного туризму;

аналізувати внутрішнє і зовнішнє середовище щодо організації та управління наданням туристичних послуг у міжнародному туризмі;

використовувати адекватні ситуації стилі управління на підприємствах в процесі надання послуг у міжнародному туризмі;
 організувати транспортні міжнародні перевезення туристів;
 організувати харчування та розміщення у готелях туристів в процесі міжнародних турів;
 формувати атмосферу гостинності при прийнятті міжнародних туристів;
 формувати міжнародні контракти на рівні підприємств щодо надання міжнародних туристичних послуг;
 використовувати трансфери у міжнародному туризмі;
 організувати проходження процедур оформлення документів, що супроводжують надання туристичних послуг у міжнародному туризмі;
 обирати стратегічні альтернативи розвитку туристичних підприємств у сфері міжнародного туризму;
 створювати організаційну культуру туристичного підприємства, сприятливу до міжнародного співробітництва;
 використовувати Інтернет-технології в туристичному менеджменті.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Назва компетентності	Складові компетентності
Прийняття управлінських рішень із здійснення міжнародних туристичних операцій	Здатності до визначення видів менеджменту в міжнародному туризмі
	Здатності до визначення дій міжнародних організацій у розвитку міжнародного туризму
	Здатності до визначення методів державного регулювання міжнародного туризму
	Здатності до методів управління туристичною галуззю
	Здатності до управління міжнародних транспортних перевезень
	Здатності до управління підприємствами харчування у міжнародному туризмі
	Здатності до управління гостинністю у міжнародному туризмі

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Види менеджменту в міжнародному туризмі

1.1. Поняття і сутність менеджменту в туризмі

Визначення поняття "менеджмент". Різновиди думок вчених, щодо визначення поняття "менеджмент".

1.2. Рівні менеджменту

Визначення поняття "менеджер". Рівні менеджерів в туризмі: високий (top manager), середній (middle manager), низький (entry manager) рівні.

1.3. Особливості менеджменту в туризмі

Визначення поняття "менеджмент в туризмі". Відмінності менеджменту в туристичній діяльності.

1.4. Структура, напрями і види менеджменту

Структуризація менеджменту за трьома критеріями. Основні види менеджменту в туризмі: функціональний та типологічний. Напрями менеджменту в туризмі: кадровий, адміністративний, фінансовий, маркетинг-менеджмент, транспортний, інноваційний, PR-менеджмент, інвестиційний, стратегічний, quality – менеджмент, виробничий, інформаційний, комунікативний, knowledge – менеджмент, анімаційний, міжнародний, менеджмент нерухомості, мотиваційний, координаційний, екологічний, менеджмент-продаж, правовий, ризик – менеджмент.

1.5. Функції менеджменту

Основні функції менеджменту: планування, організація, мотивація, контроль, комунікативна, погодження рішень.

1.6. Зовнішнє і внутрішнє середовище в міжнародному туризмі

Визначення зовнішнього та внутрішнього середовища в міжнародному туризмі. Визначення факторів зовнішнього середовища прямого та непрямого впливу. Визначення факторів внутрішнього середовища. SWOT аналіз.

Тема 2. Міжнародні організації в туризмі

2.1. Двостороння співпраця у міжнародному туризмі

Визначення двосторонньої співпраці у міжнародному туризмі. Конкретні міри такої співпраці. Контроль над виконанням таких угод.

2.2. Багатостороння співпраця у міжнародному туризмі

Функції такої співпраці. Форми багатосторонньої співпраці.

2.3. Всесвітня організація туризму. Її організаційна структура та функції.

Організаційна структура всесвітньої організації туризму. Статут цієї організації. Функції всесвітньої організації туризму. Виконавчий комітет організації, функції цього комітету. Допоміжні органи виконавчого комітету. Діяльність UNWTO за напрямками. Документи UNWTO.

2.4. Рада з туризму СНД. Особливості її роботи.

Організаційна структура. Устав. Напрями діяльності ради.

2.5. Всесвітня федерація асоціацій туристичних агентств, Міжнародна федерація туроператорів, міжнародна готельна асоціація, міжнародна асоціація повітряного транспорту, міжнародна асоціація конгресового бізнесу, міжнародне бюро з соціального туризму, міжнародне бюро молодіжного туризму.

2.6. Регіональні туристичні організації, їх функції.

Тема 3. Державне регулювання міжнародного туризму

3.1. Сутність та інструменти державного регулювання міжнародного туризму в Україні.

Державне регулювання туризму в Україні. Поняття й ефективні методи державного регулювання міжнародного туризму в Україні. Інструменти державного регулювання міжнародного туризму в Україні: конференції, асамблеї, зустрічі, форуми, конгреси, семінари проведені міжнародними організаціями; декларації, конвенції, резолюції, угоди, протоколи, рекомендації, прийняті на міжнародних конференціях і форумах.

3.2. Механізм розвитку міжнародного туризму

Історія виникнення державного втручання в туристичну діяльність на міжнародному просторі. Основні важелі державного втручання у туристичну діяльність.

3.3. Сертифікація, стандартизація, ліцензування

Визначення поняття "сертифікація". Види сертифікації. Завдання сертифікації. Визначення поняття "стандартизація". Завдання стандартизації. Перелік та сутність міжнародних стандартів. Визначення поняття "ліцензування". Визначення поняття "ліцензія". Основні вимоги для отримання ліцензії на прикладі деяких держав.

3.4. Податкове регулювання міжнародного туризму

Класифікація податків, що отримуються з туристичних послуг. Контролюючі органи. Досвід зарубіжних країн в оподаткуванні туристичних послуг.

3.5. Правове регулювання міжнародного туристичного бізнесу

Основні етапи розвитку правового регулювання міжнародного туристичного бізнесу. Характерні риси сучасної системи правового регулювання та інструменти.

Тема 4. Менеджмент індустрії міжнародного туризму.

4.1. Особливості і структура індустрії міжнародного туризму

Визначення поняття "туристична індустрія". Групи підприємств, які виготовляють товари та послуги для туристів. Туристична продукція. Координація діяльності компонентів індустрії туризму. Структура індустрії.

4.2. Транспортні перевезення, заклади розміщення туристів, підприємства харчування, інформаційно-екскурсійне обслуговування, анімаційні послуги.

Загальна характеристика суб'єктів індустрії туризму.

4.3. Туроператори і тур агенти.

Визначення поняття "туроператор". Види туроператорів. Визначення поняття "тур агенти". Види туристичних агентств. Залежність та співпраці між туроператорами та туристичними агентствами. Зарубіжний досвід.

Тема 5. Менеджмент міжнародних транспортних туристичних перевезень

5.1. Транспортні перевезення

Роль та місце транспортних перевезень. Історія виникнення поняття "туристичні перевезення". Види транспортних перевезень. Ознаки міжнародних туристичних перевезень.

5.2. Туризм і транспортні системи

Міжнародні угоди в галузі перевезень. Транспортні документи. Учасники договірних відносин у галузі міжнародних туристичних перевезень. Джерела правового регулювання транспортних туристичних перевезень.

5.3. Залізничний транспорт

Регулювання залізничного перевезення. Типи пасажирських перевезень: рейсові та позарейсові. Види рейсових перевезень. Види поза рейсових перевезень. Спеціальні туристичні потяги.

5.4. Автомобільний транспорт

Напрями авто послуг в туристичній індустрії: організація автобусних мандрівок, організація мандрівок на приватному авто, прокат авто. Регулювання міжнародних автомобільних перевезень. Процес прокату авто, необхідні документи.

5.5. Водний транспорт

Види водних перевезень: морські круїзи, річні круїзи, океанічні круїзи. Основні круїзні регіони. Категорії круїзних компаній. Договір для круїзних перевезень.

5.6. Повітряний транспорт

Способи регулювання повітряного транспорту. Поняття "пул-договір". Міжнародне регулювання авіаперевезень. Варшавська конвенція. Чикагська конвенція. Бермудська угода. Міжнародна організація цивільної авіації. Міжнародна асоціація повітряного транспорту. Взаємодія туристичних підприємств з авіаперевізниками.

Тема 6. Менеджмент підприємств харчування у міжнародному туризмі

6.1. Види підприємств харчування у міжнародному туризмі.

Визначення поняття "ресторан". Визначення поняття "кафе". Визначення поняття "бар", "буфет", "закусочна", "столова". Класифікація ресторанів в залежності від місцезнаходження. Класифікація барів від їх місцезнаходження. Форма обслуговування. Культура обслуговування.

6.2. Переваги ресторанного бізнесу на ринку міжнародного туризму.

Умови харчування у ресторанах. Види сніданків. Методи обслуговування. Види сервісу: французький, російський, англійський, американський. Обслуговування банкетів.

6.3. Франчайзінг у ресторанному бізнесі, фактори впливу на його розвиток.

Визначення поняття "франчайзинг". Суб'єкти франчайзинга у ресторанному бізнесі. Фактори впливу на його розвиток.

6.4. Види меню і тарифи.

Визначення поняття "меню". Види меню. Групи блюд у послідовності, які представлені у меню. Специфіка складання меню. Якісний аналіз меню. Метод Міллера. Метод Сміта. Метод Пейвесіка.

Тема 7. Менеджмент гостинності у міжнародному туризмі

7.1. Засоби розміщення туристів: колективні та індивідуальні, їх класифікація

Групи засобів розміщення. Види підприємств розміщення: акварель, апартамент-готель, туристична база, бізнес готель, ботель, бунгало, гостьові будинки, конгресні готелі, курортний готель, готель курортний міський, готель курортний конгресний, дача, постійний двір, екологічна село, кемпінг, мотель, готель, пансіон, ротель, фотель.

7.2. Вимоги до засобів розміщення, їх персоналу

Вимоги до готелів, в залежності від їх категорії. Досвід зарубіжних саран щодо класифікації готелів.

7.3. Вимоги до менеджменту готельного бізнесу

Фактори, які впливають на вибір засобу розміщення. Роль персоналу. Організаційні структури менеджменту в готельному бізнесі. Лінійна структура управління. Функціональна структура управління. Лінійно-функціональна структура управління. Дивізіонна структура управління. Матрична структура управління.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з одного змістового модуля (табл. 4.1).

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	Усього	у тому числі						у тому числі						
лекційні		практичні	лабораторні	проведення підсумкового контролю	самостійна робота		Усього	Лекційні	практичні	лабораторні	проведення підсумкового контролю	самостійна робота		
виконання ІНДЗ	підготовка до занять	виконання ІНДЗ	підготовка до занять											
<i>Тема 1. Види менеджменту в міжнародному туризмі</i>	9	2	2	-	-	-	5	23	3	2	-	-	-	18
<i>Тема 2. Міжнародні організації в туризмі</i>	9	2	2	-	-	-	5	24	3	3	-	-	-	18
<i>Тема 3. Державне регулювання міжнародного туризму</i>	9	2	2	-	-	-	5	24	3	3	-	-	-	18
<i>Тема 4. Менеджмент індустрії міжнародного туризму</i>	9	2	2	-	-	-	5	23	3	2	-	-	-	18
<i>Тема 5. Менеджмент міжнародних транспортних туристичних перевезень</i>	9	2	2	-	-	-	5	27	4	3	-	-	-	20
<i>Тема 6. Менеджмент підприємств харчування у міжнародному туризмі</i>	9	2	2	-	-	-	5	27	4	3	-	-	-	20
<i>Тема 7. Менеджмент гостинності у міжнародному туризмі</i>	14	2	2	-	2	-	12	30	4	2	-	2	-	22
Усього годин за модулем	72	14	14	-	2		42	180	24	20	-	2		134

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
<i>Тема 1.</i> Види менеджменту в міжнародному туризмі	Семінар-дискусія "Основні завдання менеджменту у міжнародному туризмі": 1. Сутність менеджменту міжнародного туризму. 2. Рівні менеджменту, особливості праці менеджерів на кожному рівні. 3. Особливості менеджменту в туризмі. 4. Інновації менеджменту в міжнародному туризмі на сучасному етапі його розвитку	2	Основна: [1 – 7]. Додаткова: [8 – 10; 13; 16]. Інформаційні ресурси: [24]
<i>Тема 2.</i> Міжнародні організації в туризмі	Презентації та доповіді за темою "Міжнародний туризм ..... (перелік країн надається). 1. Загальна характеристика країни. 2. Статистичні дані, щодо виїжджаючих та в'їзжаючих у країни, з яких країн. 3. Види туризму, які приваблюють туристів. 4. Видатні місця, які приваблюють туристів	2	Основна: [1 – 7]. Додаткова: [9; 10]. Інформаційні ресурси: [24]
<i>Тема 3</i> Державне регулювання міжнародного туризму	Презентації доповідей студентів по країні, яку вони обрали для доповідей та презентацій у другій темі. Питання: 1. Міжнародна співпраця в галузі туризму. 2. Документи, що є базою міжнародного туризму. 3. Основні міжнародні туристичні організації, їх функції та умови функціонування	1	Основна [1 – 7]. Додаткова [9; 10]. Інформаційні ресурси: [24]

Закінчення табл. 5.1

1	2	3	4
<i>Тема 4.</i> Менеджмент індустрії міжнародного туризму.	Презентації доповідей студентів по країні, яку вони обрали для доповідей та презентацій у другій темі. Питання: 1. Механізм регулювання міжнародної туристичної діяльності. 2. Стандартизація у міжнародному туризмі. 3. Ліцензування у міжнародному туризмі. 4. Податкове регулювання у міжнародному туризмі	1	Основна: [1 – 7]. Додаткова: [13]. Інформаційні ресурси: [20 – 24]
<i>Тема 5.</i> Менеджмент міжнародних транспортних туристичних перевезень	Презентації доповідей студентів щодо розвитку кожної галузі індустрії туризму в Україні та інших зарубіжних країнах, які вони обрали раніше. 1. Транспортні перевезення. 2. Туризм і транспортні системи. 3. Залізничний транспорт. 4. Автомобільний транспорт. 5. Водний транспорт. 6. Повітряний транспорт	2	Основна: [1 – 7]. Додаткова: [13]. Інформаційні ресурси: [24]
<i>Тема 7.</i> Менеджмент гостинності у міжнародному туризмі	Презентація власного закладу харчування на міжнародному ринку, враховуючи міжнародне законодавство	1	Основна: [1 – 7] Інформаційні ресурси: [21; 22; 24]
Усього годин		9	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Перелік тем практичних занять

Назва теми	Завдання практичних занять	Кількість годин	Література
Тема 3 Державне регулювання міжнародного туризму	<i>Поточна контрольна</i>	1	Основна [1 – 7]. Додаткова [9; 10]
Тема 4. Менеджмент індустрії міжнародного туризму.	<i>Завдання 1.</i> Вирішення завдань з планування виплати податків туристичними підприємствами	1	Основна: [1 – 7]. Інформаційні ресурси: [20 – 23]
Тема 6. Менеджмент підприємств харчування у міжнародному туризмі	<i>Завдання 1.</i> Вирішення завдань з визначення тарифів на транспортні перевезення в залежності від зміни умов надання міжнародних туристичних послуг та сегментації їх споживачів. <i>Поточна контрольна робота</i>	2	Основна: [1 – 7]. Інформаційні ресурси: [20; 23; 24]
Тема 7. Менеджмент гостинності у міжнародному туризмі	<i>Завдання 1</i> Вирішення ситуаційного завдання з вибору підприємства харчування в залежності від можливостей і вимог споживачів міжнародних туристичних послуг. <i>Завдання 2.</i> Вирішення практичних завдань з калькулювання меню та витрат на утримання підприємства харчування, що приймає зарубіжних туристів. <i>Завдання 3.</i> Вирішення ситуаційного завдання з розміщення туристів в залежності від їх вподобань та очікувань. <i>Завдання 4.</i> Вирішення практичних завдань з розрахунку вартості трансферу на надання послуг готелів	2	Основна: [1 – 7]. Додаткова [13; 15] Інформаційні ресурси: [21; 22; 24]
	<i>Проведення підсумкового контролю - колоквиум</i>	1	
Разом годин		7	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Тема 4.

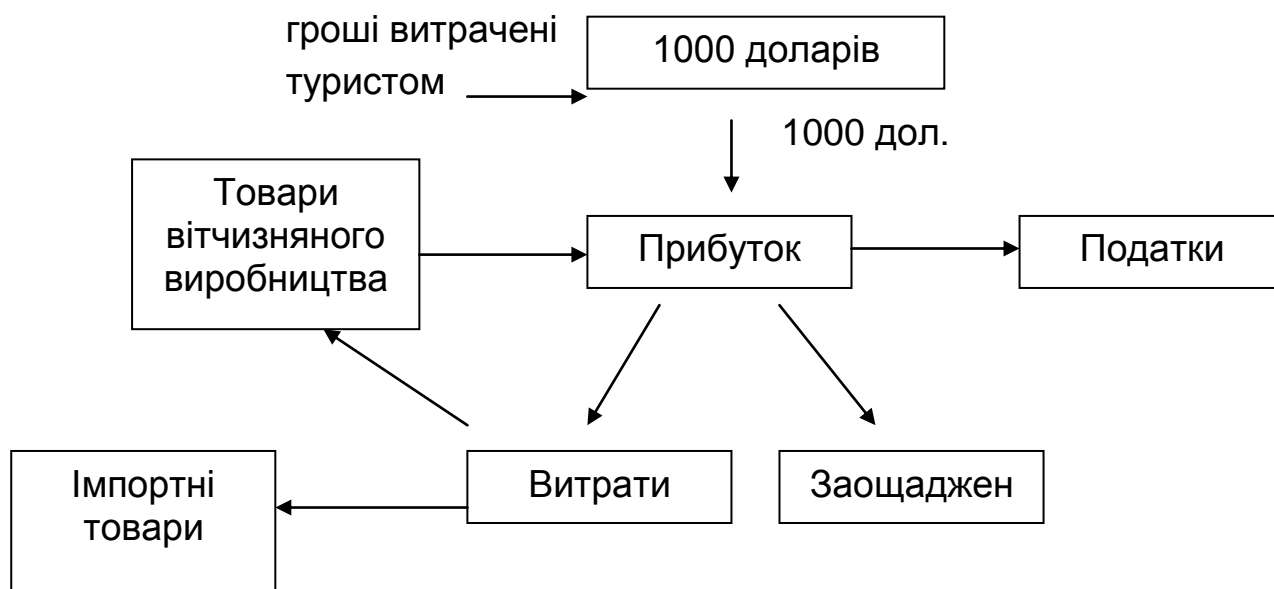
Завдання 1.

Туристи, що відвідує курорт "Сонячний берег" Болгарії залишає в готелях та інших закладах, що відносяться до інфраструктури туризму, в середньому 1 000 доларів. Ці гроші йдуть власникам готелів, ресторанів тощо, які після сплати податків витрачають свої кошти за власним розсудом. Вони витрачають гроші також й на імпортні товари, але більша частина залишається в товарах та послугах національного виробництва.

Припустимо, що податок з долара складає 20 %, розмір заощаджень становить 10 % сукупного прибутку. Гроші які залишились розподіляються наступним чином – 20 % на товари імпортного походження залишок на вітчизняних виробників.

Покажіть схематично процес кругообігу на I, II та III етапах. Розкрийте зміст роботи коефіцієнта прибутку туристичного бізнесу.

Обґрунтуйте на якому етапі ця схема перестає бути дієвою для України.

———— перший етап кругообігу

----- другий етап кругообігу

..... перший етап кругообігу

Завдання 2

Індекс конкурентоспроможності країни світу в сфері туризму й подорожей сформовано на основі обліку 13 основних факторів, які, на думку організаторів дослідження, визначають позиції окремої країни на світовому туристичному ринку. До них відносяться наступні:

1. Безпека
2. Рівень охорони здоров'я й санітарний стан
3. Рівень цін. Цінова конкурентоспроможність тур індустрії
4. Людські ресурси.
5. Пріоритетність туристичної сфери для органів влади
6. Інфраструктура повітряного транспорту
7. Відношення місцевого населення до туристів. Рівень гостинності
8. Інфраструктура наземного транспорту
9. Туристична інфраструктура
10. Державна політика й законодавство в сфері туризму
11. Природоохоронне законодавство
12. Інфраструктура телекомунікацій.
13. Природні й культурні ресурси.

Розподіліть дані критерії на три логічні групи, які використовуються експертами Всесвітнього економічного форуму для оцінки конкурентоспроможності націй у світі: державна політика та законодавство; інфраструктура та бізнес; людські, природні та культурні ресурси.

	2011	2012	Динаміка змін
<i>Загальне місце в рейтингу</i>	78	77	+1
Державна політика й законодавство в сфері туризму	88	100	- 12
Природоохоронне законодавство	109	83	+26
Культурні ресурси	118	84	+34
Безпека	73	93	-20

Рівень охорони здоров'я й санітарний стан	39	17	+22
Пріоритетність туристичної сфери для органів влади	90	96	-6
Відношення місцевого населення до туристів. Рівень гостинності	46	62	-16
Природні ресурси	118	104	+14
Інфраструктура телекомунікацій	64	52	+12
Інфраструктура повітряного транспорту	87	98	-11
Інфраструктура наземного транспорту	84	67	+17
Туристична інфраструктура	75	62	+13
Рівень цін. Цінова конкурентоспроможність тур індустрії	37	115	-78
Людські ресурси	73	80	-7

Дайте характеристику ситуації в туристичній сфері України за результатами даного рейтингу (брали участь 124 країни).

Порівняйте ситуацію 2011 і 2012 років .

Які складові найбільше сильно вплинули на таку низьку позицію в 2011, а які в 2012 році.

Чи згодні Ви з оцінками міжнародних експертів.

Які оцінки, на Вашу думку, не відображають реальної ситуації в країні (завищені або занижені).

Тема 6.

Завдання 1.

1.1. Надходження й витрати, пов'язані з туризмом у платіжному балансі, відповідно до рекомендацій Міжнародного валютного фонду за статтею "Туризм / подорож" включають із однієї сторони доходи даної країни від іноземних відвідувачів (актив), а з іншого сторони витрати громадян даної країни за кордоном (пасив).

	Актив	Пасив
11	Надходження від продажу туристичних товарів і послуг	Витрати на придбання туристичних товарів і послуг
22	Надходження від експорту товарів туристичного попиту й обладнання для туристичних підприємств	Витрати на імпорт товарів, необхідних для туристичного споживання, у тому числі на прямій і непрямий імпорт
33	Надходження від продажу інших послуг: підготовки кадрів, надання послуг фахівцям даної країни й іншим країнам	Витрати на придбання інших послуг: підготовка кадрів, оплата праці закордонних фахівців
44	Транспортні витрати іноземних відвідувачів: місцевий транспорт, міжнародний транспорт	Транспортні витрати на перевезення не місцевого характеру
55	Інвестиції іноземного капіталу	Інвестиції за кордон
66	Надходження від кредитів, що наданні іншим країнам: відсотки, відшкодування капіталу	Витрати по довгострокових іноземних кредитах: відсотки; відшкодування капіталу

Необхідно оцінити усі статті надходжень та витрат даної таблиці з точки зору сучасної ситуації в Криму. Запропонувати заходи за розділами, що дозволили б збільшити активну частину балансу.

1.2. Розподіліть наведений перелік країн на дві групи:

Країни з позитивним сальдо туристичного балансу;

Країни з негативним сальдо туристичного балансу.

Запропонований перелік країн: Іспанія, Італія, Германія, Японія, Великобританія, США, Франція, Туреччина, Мексика, Бельгія, Швеція, Канада, Греція, Угорщина, Норвегія, Фінляндія.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 67 % (108 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (180 годин). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС включає: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських, лабораторних занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість Годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
<i>Тема 1.</i> Види менеджменту в міжнародному туризмі	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми " Види менеджменту в міжнародному туризмі"	5	Презентація результатів	Основна: [1 – 7]. Додаткова: [8 –10; 13, 16]
<i>Тема 2.</i> Міжнародні організації в туризмі	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу за темою "міжнародні організації в туризмі". Підготовка до контрольної роботи за темами 1 і 2	5	Презентація результатів	Основна: [1 – 7]. Додаткова: [9; 10]. Інформаційні ресурси: [24]
<i>Тема 3.</i> Державне регулювання міжнародного туризму	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття та семінарського заняття за темою "Державне регулювання міжнародного туризму"	5	Письмова контрольна робота за темами 1 і 2. Презентація доповідей	Основна [1 – 7]. Додаткова [9; 10]. Інформаційні ресурси: [24]
<i>Тема 4.</i> Менеджмент індустрії міжнародного туризму.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до практичних занять, щодо планування виплати податків туристичним підприємствам	5	Презентація результатів	Основна: [1 – 7]. Інформаційні ресурси: [20 – 22]
<i>Тема 5.</i> Менеджмент міжнародних транспортних туристичних перевезень	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття "Менеджмент підприємств харчування у міжнародному туризмі". Підготовка до контрольної роботи за темами 3, 4, 5	5	Презентація результатів	Основна: [1 – 7]. Додаткова: [13]. Інформаційні ресурси: [24]

Закінчення табл. 7.1

1	2	3	4	5
Тема 6. Менеджмент підприємств харчування у міжнародному туризмі	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття, підготовка до <i>колоквіуму</i> . Підготовка до захисту завдання, щодо презентації власного проекту закладу харчування на міжнародному ринку, враховуючи міжнародне законодавство	5	Презентація результатів. Написання контрольної роботи за темами 3, 4, 5	Основна: [1 – 7]. Інформаційні ресурси: [20; 23; 24]
Тема 7. Менеджмент гостинності у міжнародному туризмі	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до <i>колоквіуму</i> . Підготовка до семінарського заняття	12	Захист власного проекту, написання <i>колоквіуму</i> за всіма темами	Основна: [1 – 7]. Інформаційні ресурси: [21; 22; 24]
Усього за модулем		42		

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Види менеджменту в міжнародному туризмі

1. Якими особливостями відрізняється міжнародний туризм.
2. Перелічіть статті витрат країни, яка хоче прийняти іноземних туристів.
3. Перелічіть фактори розвитку міжнародного туризму.
4. Що таке "менеджмент у туризмі"?
5. Які види менеджменту застосовуються у туризмі?
6. У чому проявляється специфіка менеджменту у туристичній індустрії?
7. Які фактори зовнішнього середовища впливають на туристичну діяльність регіону?
8. Які фактори внутрішнього середовища найбільш важливі для розвитку туристичної діяльності регіону або країни?
9. Які види менеджменту застосовуються у міжнародному туризмі.
10. В чому полягає специфіка менеджменту у міжнародному туризмі.
11. Які фактори внутрішнього середовища є найвпливовішими для розвитку менеджменту міжнародного туризму.

Тема 2. Міжнародні організації в туризмі

1. Назвіть міжнародні туристичні організації та їх функції.
2. В чому полягають завдання Всесвітньої туристичної організації?
3. Яку роль відіграє ООН для розвитку міжнародного туризму?
4. Що є метою професійних асоціацій сфери міжнародного туризму?
5. Що таке "міжнародна співпраця у галузі туризму", якими є її основні завдання?
6. Хто бере участь у міжнародній співпраці й в яких формах?
7. Що таке "міжнародна співпраця на двосторонній основі"? Які цілі переслідують міжурядові угоди про співпрацю у галузі туризму?
8. Що таке багатостороння співпраця у галузі туризму" й у яких формах вона виявляється?
9. Наведіть приклади основних всесвітніх конференцій і нарад із питань туризму. Які головні питання обговорювалися на цих форумах?
10. Які міжнародні туристичні організації ви знаєте і в чому полягають їх завдання? Перелічіть критерії класифікації цих організацій.
11. Яку роль відіграє Організація Об'єднаних Націй у розвитку міжнародного туризму?
12. Які структура, мета і форми роботи Всесвітньої організації туризму?
13. Що таке "спеціалізована туристична організація? Наведіть приклади таких організацій і розкажіть про цілі їхньої роботи.
14. Для чого створюються регіональні туристичні організації? Наведіть їх приклади.
15. Назвіть цілі та завдання Всесвітньої організації туризму.

Тема 3. Державне регулювання міжнародного туризму

1. У чому полягає сутність і якими є структура й інструменти державного регулювання міжнародної туристичної діяльності?
2. Опишіть основні механізми підтримки розвитку міжнародного туризму.
3. Назвіть основні особливості правового регулювання міжнародної туристичної діяльності в різних країнах.
4. Перелічіть завдання, які стоять перед сертифікацією в туризмі.
5. Навіщо потрібна стандартизація в міжнародному туризмі?

6. Що таке "ліцензування туристичної діяльності" й у чому полягають особливості ліцензування туристичної діяльності в різних країнах?
7. Які особливості податкового регулювання міжнародної туристичної діяльності в різних країнах?
8. Як держава бере участь у вирішенні питань підготовки кадрів для сфери туризму?
9. Які питання, що стосуються сфери діяльності туристичних фірм, вирішуються на рівні загального законодавства, що є предметом туристичних нормативних актів?
10. Як питання діяльності туристичних фірм вирішується в Іспанії?
11. Яким чином французьке туристичне законодавство захищає права споживача в туризмі?

Тема 4. Менеджмент індустрії міжнародного туризму

1. Охарактеризуйте структуру індустрії міжнародного туризму.
2. Охарактеризуйте структуру індустрії міжнародного туризму.
3. Як координується взаємодія компонентів індустрії гостинності?
4. Наведіть класифікацію туроператорів.
5. Яка стандартна класифікація засобів розміщення туристів?
6. Перелічіть типи готельних підприємств.
7. Назвіть основні системи класифікації готелів у деяких країнах.
8. Які вимоги висуваються до персоналу, що працює в готелі "5 зірок".
9. Які підприємства масового харчування залучаються до організації харчування туристів?
10. Коротко охарактеризуйте кожен тип підприємства масового харчування.
11. Які типи готельних тарифів ви можете назвати?
12. Що таке "диференційований підхід до роботи з іноземною аудиторією"?
13. Якими є основні вимоги до особистих і професійних якостей гίδα-перекладача?
14. Які методи і прийоми екскурсознавства Вам відомі?
15. Перелічіть основні види екскурсій.
16. Якою повинна бути композиція оглядової екскурсії?
17. Як взаємопов'язані туризм і транспортні системи?
18. Назвіть особливості автобусного й автотранспортного туризму.

19. Яку роль відіграє залізничний транспорт у туризмі?
20. Охарактеризуйте функції міжнародних організацій авіаперевіжників.
21. Що становить нормативно-правову базу морських міжнародних круїзів?
22. У чому полягають основні завдання управління сучасною індустрією розваг?

Тема 5. Менеджмент міжнародних транспортних туристичних перевезень

1. Організація взаємодії між дирекцією круїзу та службою туристичного обслуговування; шляхи її вдосконалення.
2. Особливості організації тематичних круїзів.
3. Співвідношення основних і додаткових послуг під час круїзу.
4. Сучасний стан ринку спеціалізованих залізничних турів.
5. Особливості організації комплексного обслуговування туристів під час спеціалізованого маршруту.
6. Особливості організації перевезень міжнародними регулярними залізничними лініями.
7. Розвиток швидкісних залізничних ліній та особливості перевезення ними туристів.
8. Особливості обслуговування туристів на міжнародних регулярних залізничних лініях.
9. Організація перевезення пасажирів регулярними залізничними лініями.
10. Основні етапи розробки автобусного туру.
11. Специфіка транспортного забезпечення каскадних турів.
12. Організація роботи гіда під час автобусного маршруту.
13. Укладання угод між транспортною компанією та турфірмою. Права та обов'язки партнерів.
14. Перевезення рейсовими автобусними лініями.
15. Етапи забезпечення діяльності маршруту для туристів на власному автотранспорті.
16. Основні види авіаперевезень.
17. Особливості чартерних рейсів.
18. Особливості ділової авіації.

19. Особливості системи регулярних перевезень. Провідні авіаперевізники.

20. Організація взаємодії турфірми та авіакомпанії.

Тема 6. Менеджмент підприємств харчування у міжнародному туризмі

1. Розкажіть про класифікацію підприємств харчування в туризмі.

2. Які існують методи обслуговування на підприємствах харчування?

3. Які існують системи громадського харчування, дайте їм характеристику.

4. Розкажіть про типи організації харчування туристів (сніданок, напівпансіон, повний пансіон, all inclusive).

5. Види сніданків, їх характеристика.

6. Розкажіть про види обслуговування та сервісу.

Тема 7. Менеджмент гостинності у міжнародному туризмі

Дайте визначення термінів "гостинність", "готельна послуга", "ринок готельних послуг", "індустрія гостинності", "готель", "засіб розміщення", "готельна справа".

2. На які групи поділяються готельні послуги? Наведіть приклади до кожної із груп.

3. Назвіть чинники, які впливають на формування середовища гостинності. За якими аспектами аналізують ресурси гостинності?

4. Охарактеризуйте економічну сутність готельної діяльності. В чому проявляються її особливості?

5. Назвіть основні етапи розвитку готельної справи у світі. Які заклади гостинності були притаманні кожному етапові?

6. Охарактеризуйте особливості розвитку готельного бізнесу в США. Назвіть нововведення, запропоновані американськими готельєрами, які пізніше набули популярності в усіх готелях світу.

7. Дайте визначення терміна "готельний ланцюг". Які моделі організації готельного бізнесу сформувались у другій половині XX ст.? Назвіть категорії готельних ланцюгів, запропоновані Міжнародною Готельною Асоціацією.

8. Які готельні ланцюги формують десятку лідерів? За яким критерієм визначають найбільші готельні ланцюги? Назвіть специфічні

об'єднання, які створюються для визначення найкращих у готельному бізнесі.

9. Назвіть визначних людей готельного бізнесу, які заснували всесвітньовідомі готельні ланцюги. Що нового запропонував кожний із них в індустрії гостинності?

10. В чому проявляється спеціалізація, диверсифікація, концептуалізація та екологізація готельних послуг? Наведіть приклади.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні та групові;

в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:

індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 9.1 і 9.2).

**Розподіл форм та методів активізації процесу навчання
за темами навчальної дисципліни**

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
<i>Тема 1.</i> Види менеджменту в міжнародному туризмі	Лекція проблемного характеру з питання "Роль менеджменту в туристичній діяльності", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 2.</i> Міжнародні організації в туризмі	Міні-лекція з питання "Роль всесвітньої організації туризму у діяльності туристичних підприємств", презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 3.</i> Державне регулювання міжнародного туризму	Лекція проблемного характеру з питання "Вплив державних органів на діяльність туристичних підприємств", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 4.</i> Менеджмент індустрії міжнародного туризму.	Міні-лекція з питання "Структура індустрії міжнародного туризму", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 5.</i> Менеджмент міжнародних транспортних туристичних перевезень	Лекція проблемного характеру з питання "Механізм регулювання транспортних перевезень", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 6.</i> Менеджмент підприємств харчування у міжнародному туризмі	Лекція проблемного характеру з питання "Класифікація закладів харчування"
<i>Тема 7.</i> Менеджмент гостинності у міжнародному туризмі	Міні-лекція з питання "Вимоги до менеджменту готельного бізнесу", банки візуального супроводу

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом

основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Метод Дельфі використовується з метою досягнення консенсусу в експертних оцінках і передбачає надання можливості висловити свої думки групі експертів, що працюють індивідуально в різних місцях. При виборі управлінського рішення за цим методом академічну групу розділяють, наприклад, на п'ять малих груп. Чотири групи є робочими, вони розробляють і приймають управлінське рішення, а п'ята група є експертною. Аналіз та варіанти управлінських рішень робочих груп усереднюються цією групою.

Комп'ютерна симуляція (гра) – це метод навчання, що спирається на використання спеціальних комп'ютерних програм, за допомогою яких можливе віртуальне моделювання бізнес-процесу. Студенти можуть змінювати параметри й дані, приймати рішення та аналізувати наслідки таких рішень. Метою використання даного методу є розвиток системного мислення студентів, їх здібностей до планування, формування вмінь розпізнавати й аналізувати проблеми, порівнювати й оцінювати альтернативи, приймати оптимальні рішення й діяти в умовах обмеженого часу.

Метод сценаріїв полягає в розробці ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

Таблиця 9.2

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
Тема 1. Види менеджменту в міжнародному туризмі	Семінарське заняття. Тема: "Основні завдання менеджменту у міжнародному туризмі":	Семінари-дискусії, презентації
Тема 2. Міжнародні організації в туризмі	Семінарське заняття. Тема: Міжнародний туризм країн світу"	Семінари-дискусії, презентації, мозкові атаки.
Тема 3. Державне регулювання міжнародного туризму	Семінарське заняття. Тема: "Міжнародна співпраця в галузі туризму країн світу" Вирішення завдань з планування виплати податків туристичними підприємствами	Семінари-дискусії, презентації, робота в малих групах, мозкові атаки.

Закінчення табл. 9.2

1	2	3
<i>Тема 4.</i> Менеджмент індустрії міжнародного туризму	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Розвиток кожної галузі індустрії туризму в Україні та інших зарубіжних країнах з розвинутою туристичною сферою"	Семінари-дискусії, презентації.
<i>Тема 5.</i> Менеджмент міжнародних транспортних туристичних перевезень	Вирішення завдань з визначення тарифів на транспортні перевезення в залежності від зміни умов надання міжнародних туристичних послуг та сегментації їх споживачів	Робота в малих групах, мозкові атаки, метод Дельфі,
<i>Тема 6.</i> Менеджмент підприємств харчування у міжнародному туризмі	Вирішення ситуаційного завдання з вибору підприємства харчування в залежності від можливостей і вимог споживачів міжнародних туристичних послуг. Вирішення практичних завдань з калькулювання меню та витрат на утримання підприємства харчування, що приймає зарубіжних туристів. Презентація власного закладу харчування на міжнародному ринку, враховуючи міжнародне законодавство	Семінар-дискусія, презентації, мозкові атаки, метод сценаріїв
<i>Тема 7.</i> Менеджмент гостинності у міжнародному туризмі	Вирішення ситуаційного завдання з розміщення туристів в залежності від їх вподобань та очікувань. Вирішення практичних завдань з розрахунку вартості трансферу на надання послуг готелів	Мозкові атаки, метод Дельфі

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі колоквиуму, відповідно до графіку навчального процесу, передбачає максимальну кількість балів – 26, що відповідає технологічній карті та критеріям оцінювання.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування.

Підсумковий контроль проводиться у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять проводиться за накопичувальною системою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Письмова контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля та тестові завдання.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку на базі колоквіуму. Зразок колоквіуму охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1).

Завданням заліку є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентного підходу залік оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами. Зразок колоквіуму складається із

теоретичного завдання та практичного завдання, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами поточного та підсумкового контролю успішності, дорівнює або перевищує 60.

Результат колоквиуму оцінюється в балах (максимальна кількість – 26 балів).

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час заліку, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"* та заноситься у залікову *"Відомість обліку успішності"* навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: *"зараховано"* – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо *"не зараховано"*, тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

КОЛОКВІУМ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **"Менеджмент міжнародного туризму"**

Теоретичне завдання

- 1. Що таке туристичний кругообіг? Назвіть етапи, об'єкти, суб'єкти кругообігу.*

2. Особливості повітряного транспорту у туристичних перевезеннях? Що таке пул-договір?
3. Міжнародна класифікація засобів розміщення туристів?

Практичне завдання

Процес планування розвитку міжнародного туризму складається з наступної послідовності етапів.

Необхідно вибрати одну з областей України та сформувавши індивідуальний, комплексний образ туристичного продукту даного регіону, який би мав потенціал виходу на міжнародні туристичні ринки з метою залучення іноземних туристів.

Визначте цільові сегменти потенціальних міжнародних ринків реалізації, на які буде спрямовано розробку даного турпродукту.

Охарактеризуйте стратегію й тактику реалізації послідовності етапів для обраного регіону представлених вище.

Підсумкові бали за залік складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

Теоретичне завдання (12 балів)

Теоретичне завдання складається з трьох теоретичних питань, кожне питання оцінюється у 4 бали.

2 бали – за повну правильну відповідь на питання;

1,5 бала – за неповну відповідь на питання, студент не може пояснити свої думки, навести практичну інтерпретацію,

1 бал – за відповідь частково вірна, проте містить помилки, не дає змоги визначитися з теоретичними навичками студента,

0,5 бала – за неправильну відповідь, проте студент володіє певними поняттями дисципліни,

0 балів – за неправильну відповідь в цілому і не має відношення до основних понять дисципліни;

1 бал – за правильне подання теоретичного матеріалу;

0,5 бала – за наявність і ґрунтовність висновку;

0,5 бала – за охайність подання результатів.

Максимальна кількість балів за виконання теоретичного завдання – 12 балів.

Практичне завдання (14 балів)

Максимальна кількість балів за виконання практичного завдання – 14 балів.

1 бал – за правильне подання та використання методичного апарату;

1 бал – за охайність подання результатів;

2 бали – за правильне сформований індивідуальний, комплексний образ туристичного продукту;

0,5 бала – за обґрунтованість образу туристичного продукту;

2 бали – за правильне визначення цільових сегментів потенціальних міжнародних ринків реалізації;

0,5 бала – за обґрунтованість визначення цільових сегментів;

2 бали – за правильний вибір стратегії для реалізації послідовності етапів для обраного регіону;

0,5 бала – за обґрунтованість вибору стратегії;

2 бали – за правильну тактику реалізації послідовності етапів для обраного регіону;

0,5 бала – за обґрунтованість тактики реалізації;

2 бали – за підсумок практичного завдання, наявність і ґрунтовності висновку.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

Таблиця 11.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Год	Методи та форми навчання	ОЦІНКА рівня сформованості компетентностей		
				Форми контролю	Максимальний бал	
1	2	3	4	5	6	
Здатності до визначення видів менеджменту в міжнародному туризмі.	3	Ауд.	2	Лекція Тема 1. Види менеджменту в міжнародному туризмі	Робота на лекції	1
			2	Семінарське заняття Тема семінарського заняття Семінар-дискусія "Основні завдання менеджменту у міжнародному туризмі": 1. Сутність менеджменту міжнародного туризму. 2. Рівні менеджменту, особливості праці менеджерів на кожному рівні. 3. Особливості менеджменту в туризмі 4. Інновації менеджменту в міжнародному туризмі на сучасному етапі його розвитку	Активна участь у дискусії, проведення SWOT - аналізу	6
		СРС	5	Підготовка до занять Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу		

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4		5	6	
Здатності до визначення дій міжнародних організацій у розвитку міжнародного туризму	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Міжнародні організації в туризмі	Робота на лекції	1
			3	Семінарське заняття, консультація	Презентації та доповіді за темою "Міжнародний туризм .....(перелік країн надається)	Презентації	6
		СРС	5	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до контрольної роботи за темами 1 і 2		
Здатності до визначення методів державного регулювання міжнародного туризму	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Державне регулювання міжнародного туризму	Робота на лекції	1
			2	Семінарське заняття	Презентації доповідей студентів за темою: 1. Міжнародна співпраця в галузі туризму. 2. Документи, що є базою міжнародного туризму 3. Основні міжнародні туристичні організації, їх функції та умови функціонування. Поточна контрольна робота	Презентації, активна участь і семінарському занятті	6
		СРС	5	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, семінарського заняття	Письмова контрольна робота	12
Здатності до методів управління туристичною галуззю	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Менеджмент індустрії міжнародного туризму	Робота на лекції	1
			3	Практичне заняття Семінарське заняття, консультація	Презентації доповідей студентів на теми: 1. Механізм регулювання міжнародної туристичної діяльності в Україні. 2. Стандартизація у міжнародному туризмі. 3. Ліцензування у міжнародному туризмі. 4. Податкове регулювання у міжнародному туризмі. Вирішення завдань з планування виплати податків туристичними підприємствами	Активна участь у виконанні практичних завдань. Презентації	6
		СРС	5	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять		
Здатності до управління міжнародних транспортних перевезень	1 1	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Менеджмент міжнародних транспортних туристичних перевезень	Робота на лекції	1
			2	Семінарське заняття	Презентації доповідей студентів щодо розвитку кожної галузі індустрії туризму в Україні та інших зарубіжних країнах з розвинутою туристичною сферою	Активна участь у виконанні практичних завдань Презентації	6

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4	5	6		
		CPC	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до контрольної роботи, за темами 3, 4, 5		
Здатності до управління підприємствами харчування у міжнародному туризмі	13	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Менеджмент підприємств харчування у міжнародному туризмі	Робота на лекції	1
			3	Практичне заняття, консультація	Вирішення завдань з визначення тарифів на транспортні перевезення в залежності від зміни умов надання міжнародних туристичних послуг та сегментації їх споживачів. Поточна контрольна робота	Активна участь у виконанні практичних завдань	6
		CPC	5	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка до презентації власного проекту закладу харчування	Поточна контрольна робота	12
Здатності до управління гостинністю у міжнародному туризмі	15	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Менеджмент гостинності у міжнародному туризмі	Робота на лекції	1
			2	Семінарське заняття. Практичне заняття	Вирішення ситуаційного завдання з вибору підприємства харчування в залежності від можливостей і вимог споживачів міжнародних туристичних послуг. Вирішення практичних завдань з калькулювання меню та витрат на утримання підприємства харчування, що приймає зарубіжних туристів. Презентація власного закладу харчування на міжнародному ринку, враховуючи міжнародне законодавство	Активна участь у вирішенні практичних завдань. Презентації	6
		CPC	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до практичних занять. Підготовка до колоквиуму		
		CPC	3	Практичне заняття, консультація	Вирішення ситуаційного завдання з розміщення туристів в залежності від їх вподобань та очікувань. Вирішення практичних завдань з розрахунку вартості трансферу на надання послуг готелів. Колоквиум	КОЛОК-ВІУМ	27
			3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою		
Усього годин			72	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни			100
з них							
<i>Аудиторні</i>			34	40 %	<i>поточний контроль</i>		74
<i>самостійна робота</i>			38	60 %	<i>підсумковий контроль</i>		26

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблица 11.2

Розподіл балів за темами

Теми навчальної дисципліни	Лекції	Практичні заняття	Завдання за темами	Презентація	Поточні КР	Колоквіум	Сума
Тема 1. Види менеджменту в міжнародному туризмі	1	1	5			26	100
Тема 2. Міжнародні організації в туризмі	1	1		5			
Тема 3. Державне регулювання міжнародного туризму	1	1		5	12		
Тема 4. Менеджмент індустрії міжнародного туризму.	1	1		5			
Тема 5. Менеджмент міжнародних транспортних туристичних перевезень	1	1		5			
Тема 6. Менеджмент підприємств харчування у міжнародному туризмі	1	1		5	12		
Тема 7. Менеджмент гостинності у міжнародному туризмі	1	2		5			
Сума	7	8	5	30	24	26	100

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Таблица 11.3

Розподіл балів за тижнями

Теми навчальної дисципліни		Лекції	Практичні заняття	Завдання за темами	Презентація	Поточні КР	Колоквіум	Σ	
	Тема 1	3 тиждень	1	1	5			7	
	Тема 2	5 тиждень	1	1		5		7	
	Тема 3	7 тиждень	1	1		5	12	19	
	Тема 4	9 тиждень	1	1		5		7	
	Тема 5	11 тиждень	1	1		5		7	
	Тема 6	13 тиждень	1	1		5	12	19	
	Тема 7	15 тиждень	1	1		5		7	
		17 тиждень		1			26	27	
Σ			7	8	5	30	24	26	100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.4).

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Таблиця 11.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Александрова А. Ю. Международный туризм : учебник / А. Ю. Александрова. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 470 с.
2. Дейнека А. Г. Страноведение: Общая часть : учебник / А. Г. Дейнека. – Х. : Бизнес Информ, 2000. – 252 с.
3. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг : підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич. – К. : Знання, 2008. – 661 с.
4. Максименко С. В. Туристская деятельность: международно-правовые аспекты / С. В. Максименко. – Одесса : Латстар, 2001. – 168 с.
5. Масляк П. О. Рекреаційна географія : навч. посібн. / П. О. Масляк. – К. : Знання, 2008. – 343 с.

6. Мироненко Н. С. Страноведение: Теория и методы : учебное пособие для вузов / Н. С. Мироненко. – М. : АспектПресс, 2001. – 268 с.

7. Романов А. А. География туризма : учебное пособие / А. А. Романов, Р. Г. Саакянц. – 3-е издание. – М, 2004. – 169 с.

12.2. Додаткова

8. Дмитревский Ю. Д. Туристские районы мира / Ю. Д. Дмитревский. – М., 2000. – 150 с.

9. Мальська М. Я. Туристичний бізнес; теорія і практика : навч. посібн. / М. Я. Мальська, В. В. Худо. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 424 с.

10. Мальська М. Я. Основи туристичного бізнесу : навч. посібн. / М. Я. Мальська, В. В. Худо, В. І. Цибух. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 460 с.

11. Мальська М. Я. Основи туристичного бізнесу : навч. посібн. / М. Я. Мальська, В. В. Худо, В. І. Цибух. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 360 с.

12. Маринин М. М. Туристские формальности и безопасность в туризме / М. М. Маринин. – М., 2002. – 344 с.

13. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг / О. О. Любіцева. – К. : Альтерпрес, 2002. – 436 с.

14. Панкова Є. В. Туристичне краєзнавство : навчальний посібник / Є. В. Панкова. – К. : Альтерпрес, 2003. – 352 с.

15. Пуцентейло П. Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва : навчальний посібник / П. Р. Пуцентейло. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.

16. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу / І. В. Смаль. – Ніжин : Вид-во Ніжин. держ. ун-у імені Миколи Гоголя, 2010. – 336 с.

12.3. Інформаційні ресурси

17. Вікіпедія. Вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/Світова_спадщина_ЮНЕСКО.

18. Всемирное наследие. Гринпис России [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.greenpeace.org/russia/ru/campaigns/world-heritage/>.

19. ДСТУ 3862-99. Ресторанне господарство. Терміни та визначення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/restoranne-gospodarstvo.-termini-ta-viznachennja-nor2733.html>.

20. ДСТУ 4268:2003. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dbn.at.ua/load/normativy/dstu/5-1-0-941>.

21. ДСТУ 4269:2003. Класифікація готелів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://3umf.com/doc/450/>.

22. ДСТУ 4281:2004. Заклади ресторанного господарства. Класифікація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CDkQFjAC&url=http%3A%2F%2Fexpertks.ipb.su%2Findex.php%3Fact%3DAttach%26type%3Dpost%26id%3D870&ei=ynVOU9qhOcix4wSzkYB4&usg=AFQjCNHer-LxWQzuGm5Uar8PYo2Yuevtrw>.

23. Офіційний сайт Світової спадщини ЮНЕСКО (англ.). – Режим доступу : <http://whc.unesco.org>.

24. Про туризм. Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95 – ВР в редакції Закону України від 18.11.2003 р. № 1282. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Менеджмент міжнародного туризму" за Національною рамкою кваліфікацій України

45

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Види менеджменту в міжнародному туризмі					
Визначати види менеджменту в міжнародному туризмі	Сутність поняття менеджмент, функції менеджменту, рівень менеджерів. Основні вимоги до менеджерів та принципи оцінювання їх діяльності	Знання поняття і сутності менеджменту в туризмі, рівнів менеджменту, особливостей менеджменту в туризмі, структури, напрямів і видів менеджменту, функцій менеджменту, зовнішньої і внутрішньої середовищ в міжнародному туризмі	Аналізувати внутрішнє і зовнішнє середовище щодо організації та управління наданням туристичних послуг у міжнародному туризмі. Застосувати SWOT аналіз	Вміти презентувати набуті знання та навички	Самостійно здійснювати відбір системи управління та приймати відповідальність за прийняті рішення
Тема 2. Міжнародні організації в туризмі					
Визначати дії міжнародних організацій у розвитку міжнародного туризму	Світові міжнародні організації, функції організацій, галузь діяльності	Знання щодо видів співпраці у міжнародному туризмі, всесвітньої організації туризму, міжнародних туристичних організацій у СНД. Особливості її роботи	Вміти використовувати міжнародні акти, конвенції, статuti міжнародних туристичних організацій у роботі туристичних підприємств	Презентувати результати, набуті знання та навички	Відповідальність за точність і коректність прийнятого рішення

1	2	3	4	5	6
		Всесвітня туристичні організації, регіональні туристичні організації, їх функції			
Тема 3. Державне регулювання міжнародного туризму					
Здатності до визначення методів державного регулювання міжнародного туризму	Державне регулювання туристичної діяльності на Україні.	Знання сутності та інструментів державного регулювання міжнародного туризму. Знання сертифікації, знання стандартизація, ліцензування. Податкове регулювання міжнародного туризму. Правове регулювання міжнародного туристичного бізнесу	Здійснювати вибір документів, які регулюють діяльність туристичних підприємств на міжнародному просторі. Приймати управлінські рішення, щодо вибору документів. Формувати міжнародні контракти на рівні підприємств щодо надання міжнародних туристичних послуг	Презентувати результати, набуті знання та навички	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за коректність і адекватність вибору документів та формування контрактів
Тема 4. Менеджмент індустрії міжнародного туризму					
Здатності до методів управління туристичною галуззю	Визначення складових індустрії міжнародного туризму	Знання особливостей транспортних перевезень, видів закладів розміщення туристів, підприємств харчування, інформаційно-екскурсійного обслуговування, анімаційних послуг, туроператори і тур агенти		Презентувати результати, набуті знання та навички.	Приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за надійність і точність результатів

1	2	3	4	5	6
Тема 5. Менеджмент міжнародних транспортних перевезень					
Здатності до управління міжнародними транспортними перевезеннями	Визначення видів міжнародних транспортних перевезень	Знання основних видів перевезень: повітряний, залізничний, водний, наземний та системи управління транспортними перевезеннями у міжнародному просторі	Вміти вирішувати завдання з визначення тарифів на транспортні перевезення в залежності від зміни умов надання міжнародних туристичних послуг та сегментації їх споживачів	Презентувати результати побудови прогнозних моделей	Самостійно приймати ефективні управлінські рішення щодо доцільності вибору транспортного засобу перевезення при складанні туру.
Тема 6. Менеджмент підприємств харчування у міжнародному туризмі					
47 Здатності до управління підприємствами харчування у міжнародному туризмі	Визначення видів підприємств харчування	Знання видів підприємств харчування у міжнародному туризмі, основних переваги ресторанного бізнесу на ринку міжнародного туризму, франчайзінгу у ресторанному бізнесі, фактори впливу на його розвиток, видів меню і тарифів	Вміти вирішувати завдання з вибору підприємства харчування в залежності від можливостей і вимог споживачів міжнародних туристичних послуг. Вміти вирішувати практичні завдання з калькулювання меню та витрат на утримання підприємства харчування, що приймає зарубіжних туристів. Вміти складати бізнес-план власного закладу харчування на міжнародному ринку, враховуючи міжнародне законодавство	Презентувати бізнес-план власного закладу харчування на міжнародному ринку, враховуючи міжнародне законодавство	Приймати рішення щодо вибору та управління підприємствами харчування в залежності від особливостей країни-місця розташування

Закінчення табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 7. Менеджмент гостинності в міжнародному туризмі					
Здатності до управління гостинністю у міжнародному туризмі	Визначення поняття гостинність	Знання класифікації засобів розміщення туристів: колективні та індивідуальні, вимог до засобів розміщення, їх персоналу, вимоги до менеджменту готельного бізнесу	Вміти вирішувати завдання з розміщення туристів в залежності від їх вподобань та очікувань. Вміти вирішувати практичні завдання з розрахунку вартості трансферу на надання послуг готелів	Презентувати результати побудови власного проекту підприємства розміщення у міжнародному просторі	Приймати ефективні управлінські рішення щодо розробки проектів підприємств розміщення та системи управління всередині підприємства

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Програма навчальної дисципліни.....	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	12
5. Теми та плани семінарських занять.....	14
6. Теми практичних занять.....	15
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	17
7. Самостійна робота.....	21
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики.....	23
8. Індивідуально-консультативна робота.....	28
9. Методи навчання.....	28
10. Методи контролю.....	33
11. Розподіл балів, які отримують студенти.....	38
12. Рекомендована література.....	42
12.1. Основна.....	42
12.2. Додаткова.....	43
12.3. Інформаційні ресурси.....	43
Додатки.....	45

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"МЕНЕДЖМЕНТ МІЖНАРОДНОГО
ТУРИЗМУ"**

**для студентів напряму підготовки
6.140103 "Туризм"
усіх форм навчання**

Укладач **Ястремська** Олеся Олександрівна

Відповідальний за випуск **Єрмаченко В. Є.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бутенко В. О.**

План 2014 р. Поз. № 225 ЕВ. Обсяг 50 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк № 481 від 13.06.2001 р.